

SÚKROMNÉ PRÁVO

recenzovaný dvojmesačník,
ročník V.

Vydáva: Wolters Kluwer SR s. r. o.,
Mlynské nivy 48, 821 09 Bratislava,
tel.: (02) 58 10 20 10;
IČO: 31348262.

Šéfredaktorka:

Mgr. Pavlína Kráľovičová

Tajomník redakčnej rady:

JUDr. Milan Hlušák

Redakčná rada:

doc. JUDr. Kristián Csach, Ph.D., LL.M.
prof. JUDr. Anton Dulak, Ph.D.
prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš
JUDr. Katarína Gešková, Ph.D.
doc. JUDr. Monika Jurčová, Ph.D.
doc. JUDr. Petr Lavický, Ph.D.
doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.
JUDr. Andrea Moravčíková, Ph.D.
doc. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, Ph.D.
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc.
doc. JUDr. Bronislava Pavelková, Ph.D.

Predplatné a distribúcia:

Mgr. Katarína Dragulová
tel.: +421 2 58 10 20 12;

Internet: www.wolterskluwer.sk

Adresa redakcie: Mlynské nivy 48,

821 09 Bratislava,
tel.: (02) 58 10 20 26,
e-mail: sukromnepravo@wolterskluwer.sk

Nevyžiadané rukopisy nevraciam.
Pre tlač a akékoľvek šírenie je povolené len so
súhlasom redakcie.

Akékoľvek názory, vyjadrenia,
odpovede alebo stanoviská
(ďalej len „autorské dielo“) uvádzané
v príspevkoch časopisu sú výhradne autorskými
dielami, ktoré obsahujú názory autorov,
preto ich nemožno považovať
za poskytovanie právneho poradenstva.
Za obsah autorského diela zodpovedá autor.
Autorské diela sa poskytujú
ako informatívne a právne nezáväznú.
Autorské diela sú určené výlučne pre interné
potreby čitateľov, a spoločnosť
Wolters Kluwer SR s. r. o. nenesie
zodpovednosť za prípadnú škodu alebo ujmu
akéhokoľvek charakteru vzniknutú čitateľom,
ak budú postupovať podľa ich obsahu.

Objednávky predplatného automaticky
predlžujeme na ďalší rok.
Prípadné zrušenie odberu uskutočnite písomne
vždy v mesiaci október.
Celoročné predplatné je 90,00 €
vrátane DPH, poštovného a balného.

Sadzba: Pavol Markov – PAMART

Tlač: Stredná odborná škola
polygrafická, Bratislava,
www.polygraficka.sk

Návrh a úprava obálky:

Pavol Markov – PAMART

Zadané do tlače 30. 4. 2019.
EV 5124/15

© Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019
ISSN 1339-8652

Vážení čitatelia,

v rámci ďalšieho čísla časopisu *Súkromné právo* sme pre Vás pripravili spracovanie viacerých zaujímavých a aktuálnych tém.

V prvom rade by sme Vás radi oboznámili s „vynovenou“ štruktúrou nášho časopisu. Vzhľadom na to, že sme sa rozhodli v časopise uverejňovať aj dlhšie štúdie, pristúpili sme k začleneniu jednotlivých príspevkov do rubrik, a to „Štúdie“, Články a „Glosy“.

Prvým príspevkom je štúdia venujúca sa zmyslu premĺčania v civilnom práve. Autor sa v nej pokúša o identifikovanie zmyslu premĺčania, pričom prízvukuje, že správnou identifikáciou tohto inštitútu možno vyriešiť zložité prípady, ktoré nie sú v legislatíve pokryté, čo následne preukazuje na špecifických situáciách.

Nasledujúci príspevok sa zaoberá nájmom poľnohospodárskych pozemkov, pretože ten je v právnickej obci nezaslúžene opomínanou kapitolou záväzkového práva. Je preto žiaduce, aby neušiel záujmu rekodifikátorov súkromného práva. Príspevok pred hľadáním detailných riešení nedostatkov súčasnej právnej úpravy uprednostňuje ich zosumarizovanie s načrtnutím všeobecných východísk prípadných zmien.

Ďalším, nemenej zaujímavým príspevkom je článok venujúci sa schvaľovaniu právneho úkonu maloletého súdom (súdnym komisárom).

Určite Vás zaujmú aj glosy k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 157/2017 z 11. 10. 2017 (R21/2018), ktorá sa týka prípustnosti dovolania a neodkladným opatreniam, či k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 80/2017 z 26. 7. 2018 k neprijateľnosti opt-out rozhodcovskej doložky.

Veríme, že príspevky aktuálneho čísla budú pre Vás nápomocné a budú pre Vašu prax prínosom.

Redakcia

OBSAH

2/2019

ŠTÚDIE

Milan Hlušák

O zmysle premĺčania v civilnom práve 54

ČLÁNKY

Alexander Bröstl ml.

Nájom poľnohospodárskych pozemkov – zabudnutý nájom? 76

Ingrid Valachová

Schvaľovanie právneho úkonu maloletého súdom (súdnym komisárom) 82

GLOSA

Tomáš Čentík

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 157/2017 z 11. 10. 2017 (R 21/2018; prípustnosť dovolania a neodkladné opatrenia) 86

Kristián Csach

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 80/2017 z 26. 7. 2018 (neprijateľnosť opt-out rozhodcovskej doložky) 89

O ZMYSLE PREMLČANIA V CIVILNOM PRÁVE

JUDr. Milan Hlušák

Katedra občianskeho a obchodného práva
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

V príspevku sa autor pokúša identifikovať zmysel premlčania. Prízvukuje, že jeho správna identifikácia môže pomôcť vyriešiť zložité prípady výslovne nepokryté v legislatíve, čo sa následne autor snaží preukázať na špecifických situáciách. Autor sa konkrétne zaoberá napríklad premlčaním dávok peňažného dôchodku, započítaním premlčanej pohľadávky, prípustnosťou skrátenia, resp. predĺženia premlčacích dôb, ďalej premlčaním regresných nárokov solidárne zaviazaných dlžníkov alebo otázkou, či podanie žaloby zastaví plynutie premlčacej doby nároku na náhradu škody v celom jeho rozsahu alebo len do výšky žalovanej sumy.

V tejto štúdii chceme preskúmať, aký je právno-politický význam premlčania a jeho spoločensko-ekonomické opodstatnenie. Cieľom bude nájsť zmysel tohto inštitútu, teda akúsi jeho prapôvodnú príčinu, akýsi dôvod, pre ktorý bol tento inštitút zakotvený do právneho poriadku, jeho konečné odôvodnenie.

Tok našich úvah bude zhruba nasledovný: najskôr sa vysporiadame s otázkou, medzi aký druh noriem patria zákonné ustanovenia o premlčaní. Odpoveď na túto otázku nám pomôže zistiť, aký význam môže zmysel premlčania zohrávať pri výklade a aplikácii právnej úpravy. Následne sa pokúsime tento zmysel identifikovať a konfrontovať ho s platným právom. A celkom nakoniec sa zamyslíme nad niektorými problematickými otázkami premlčania a nad tým, či a ako nám môže nami identifikovaný zmysel tohto inštitútu pomôcť pri ich riešení.

No ešte pred tým, ako sa k týmto otázkam dostaneme, sa aspoň na chvíľu pristavme pri terminológii. Pri úvahách nad významom premlčania sa v judikatúre a právnickej spisbe môžeme stretnúť s rôznymi výrazmi. Niekedy sa hovorí o účele premlčania¹ alebo o jeho cieľoch², či zmysle,³ inokedy zas o funkciách premlčania,⁴ prípadne o jeho

funkčnom zameraní.⁵

My sme sa – ako vyplýva už z názvu tejto štúdie – rozhodli použiť pojem „zmysel“. Zdá sa nám, že práve on najlepšie vyhovuje vytýčenému cieľu. Pravda, pri hľadaní teleologického pozadia právna metodológia⁶ používa najmä pojem „účel“ (ktorý – priznávame – sme sami na inom mieste použili v totožnom kontexte⁷), no jeho použitie v tejto štúdii by mohlo vec stále zahmlievať. Pod účelom sa dá totiž rozumieť nielen konečné odôvodnenie (ktoré tu hľadáme), ale aj bezprostredný (nie finálny) cieľ, ktorý je potrebný dosiahnuť, aby sa zmysel právnej úpravy naplnil. (Účelom cesty vlakom môže byť dopravenie sa do cieľa, jej zmyslom zas návšteva blízkeho príbuzného.)

Správne zadefinovanie terminológie pritom nie je samoúčelné. Bez neho by sa poľahky mohlo stať, že premlčanie odôvodníme niečím, čo je len *prostriedkom* na dosiahnutie jeho zmyslu, alebo, dokonca, niečím, čo je len jeho *dôsledkom*. Takto nesprávne identifikované teleologické pozadie by potom mohlo viesť k nesprávnym interpretačným výsledkom.

I. Povaha noriem o premlčaní

Úvahy o zmysle premlčania začneme otázkou povahy zákonných ustanovení o premlčaní. Zahraničná právna náuka ich zaraďuje medzi tzv. poriadkové normy (*formale Ordnungsvorschriften*).⁸ Ide o normy, ktorých úlohou je

¹ Pozri OVEČKOVÁ, O. *Premľčanie v obchodnom práve*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015, s. 55, OVEČKOVÁ, O. Podstata a účel inštitútu premlčania de lege lata a de lege ferenda. In *Právny obzor*. 2019, roč. 102, č. 1, s. 69, ŠVESTKA, J., ČEŠKA, Z., CHYSKÝ, J. *Promlčení a prekluze v čs. právním řádu*. Praha : Orbis, 1967, s. 30, NOVOTNÁ, M. In LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné I*. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava : IURIS LIBRI, 2018, s. 213.

² Pozri LUBY, Š. *Občianskoprávny nárok*. In *Právnické štúdie*. 1958, roč. VI, č. 1 a 2, s. 268.

³ Pozri ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 677, alebo KNAPPOVÁ, M. In LAZAR, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občianske právo hmotné I*. Praha : Panorama, 1987, s. 173.

⁴ Pozri OVEČKOVÁ, O. *Premľčanie v obchodnom práve*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015, s. 55, ďalej FEKETE, I. *Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. diel. § 1 – 459*. Bratislava : Eurokódex, 2011, s. 486, alebo LUBY, Š. In KNAPP,

V., LUBY, Š. a kol. *Československé občianske právo. Svazek I*. 2. vydání. Praha : Orbis, 1974, s. 196.

⁵ Pozri ŠVESTKA, J. a kol. *Promlčení a prekluze v čs. právním řádu*. Praha : Orbis, 1967, s. 32.

⁶ Pozri MELZER, F. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 160, WINTR, J. *Metody a zásady interpretace práva*. Praha : Auditorium, 2013, s. 123, alebo TURČAN, M. In MRVA, M., TURČAN, M. *Interpretácia a argumentácia v práve*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, s. 63.

⁷ Pozri HLUŠÁK, M. *Premľčanie úrokov z omeškania*. In *Súkromné právo*. 2018, roč. IV, č. 4, s. 155.

⁸ Pozri BOEHMER, G. *Grundlagen der bürgerlichen Rechtsordnung. Zweites Buch. Zweite Abteilung. Praxis der richterlichen Rechtsschöpfung*. Tübingen : J. C. B. Mohr (Paul Sie-

NÁJOM POĽNOHOSPODÁRSKÝCH POZEMKOV – ZABUDNUTÝ NÁJOM?

JUDr. Alexander Bröstl ml.

externý doktorand, Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
advokát, Advokátska kancelária Bröstl & Čentík

Nájom poľnohospodárskych pozemkov je právnickou obcou nezaslúžene opomínanou kapitolou záväzkového práva a namieste je požiadavka, aby neušiel záujmu rekodifikátorov súkromného práva. Príspevok pred hľadáním detailných riešení nedostatkov súčasnej právnej úpravy uprednostňuje ich zosumarizovanie načrtnutím všeobecných východísk prípadných zmien.

1. Úvod

Podoba právnej úpravy nájmu poľnohospodárskych pozemkov¹ ilustruje nepriazeň legislatívneho osudu k tejto oblasti užívacích vzťahov. Po roku 1989² bolo najprv jej jadrom nariadenie vlády,³ ktoré bolo samostatným zákonom nahradené v roku 2003.⁴ Nie je jasné, či má byť zakotvenie do samostatného zákona vnímané ako pocta alebo odsunutie za hranice zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), čo symbolizuje prístup zákonodarcu k tejto problematike, preukázateľne si však uvedomoval, že žiaducou je regulácia na úrovni zákona.⁵

Podľa štátnych analytických podkladov⁶ mala poľnohospodárska pôda ku koncu roku 2017 výmeru 2,4 mil. ha

(z toho približne 1,4 mil. ha orná pôda), pričom jednu parcelu vlastnilo v priemere 12 osôb a jeden vlastník disponoval spoluvlastníckymi podielmi v priemere k 23 parcelám. Tieto štatistické údaje vystihujú význam nájmu poľnohospodárskych pozemkov (polovica územia Slovenskej republiky je tvorená poľnohospodárskou pôdou, pričom absolútna väčšina je predmetom nájmu), ale aj problematickú rozdrobenosť vlastníctva. Možno sa opodstatnene domnievať, že spolu s nájmom bytov a s nájmom nebytových priestorov patrí v tomto príspevku rozoberaný nájom medzi užívacie inštitúty dotýkajúce sa značnej časti spoločnosti; vyžaduje si preto primeranú pozornosť všetkých inštitúcií podieľajúcich sa na tvorbe legislatívy.

Napriek tomu je vývoj právnej úpravy nájmu poľnohospodárskych pozemkov od roku 2003 veľmi rozpačitý. Po viacerých drobných novelách, ktoré charakterizuje absencia koncepcie a nesystémové presadzovanie parciálnych záujmov, sa zákon v ostatnom období dočkal väčších zásahov.⁷ Možnosť pre skvalitnenie zákonných noriem predstavuje rekodifikácia súkromného, resp. záväzkového práva, ktorá by nájmu poľnohospodárskych pozemkov mala priniesť dôstojný legislatívny formát.

Nájom agropozemkov sa vyznačuje neustálym hľadaním rovnováhy medzi záujmami prenajímateľa ako vlastníka poľnohospodárskeho pozemku a záujmami nájomcu, ktorý je v najširšom kontexte predstaviteľom spoločenského dopytu na čo najlepšie spravovanom poľnohospodárstve. Pomenovať všetky formálne a obsahové nedostatky súčasnej právnej úpravy tento príspevok nechce a sústreďí sa, vychádzajúc z najčastejších aplikačných problémov, na legislatívno-technické a koncepčné nedostatky zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov. Cieľom je ponúknuť súbor úvah, ktorými sa možno pri hľadaní lepších zajtrajškov užívacích vzťahov k poľnohospodárskej pôde aspoň trochu inšpirovať.

¹ K definícii pojmu „poľnohospodársky pozemok“ pozri ďalej. V texte je synonymicky používané označenie „agropozemok“.

² K sumarizácii histórie užívania pôdy pred rokom 1989 pozri SUDZINA, M. Nájom poľnohospodárskych pozemkov po účinnosti zákona č. 291/2017 Z. z. In VOJČÍK, P., KOROMHÁZ, P., VADAS, E. (eds.) *Košické dni súkromného práva II. Recenzovaný zborník vedeckých prác*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018, s. 230.

³ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 208/1994 Z. z. o nájme poľnohospodárskych a lesných nehnuteľností a o nájme poľnohospodárskeho podniku.

⁴ Zákon č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o nájme poľnohospodárskych pozemkov“) bol Národnou radou SR prijatý v októbri 2003, účinnosť nadobudol 1. januára 2004.

⁵ V dôvodovej správe k prvému zneniu zákona sa uvádza: „Úprava nariadenia vlády je na jednej strane limitovaná medzami zákonnej úpravy a na druhej strane je použitie úpravy tejto právnej sily na reguláciu takýchto právnych vzťahov nevhodné, preto navrhovaná úprava od neho upúšťa.“

⁶ Údaje sú čerpané z dokumentu vypracovaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Ministerstva financií Slovenskej republiky „Revízia výdavkov na pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka. Priebežná správa“ z decembra 2018. Dostupné online na <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/revizia-vydavkov/podohospodarstvo/>.

⁷ Ide o novelu zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov uskutočnenú zákonom č. 291/2017 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2018 (s výnimkou jedného bodu novely) a zákonom č. 2/2019 Z. z. s účinnosťou od 1. februára 2019.

SCHVALOVANIE PRÁVNEHO ÚKONU MALOLETÉHO SÚDOM (SÚDNYM KOMISÁROM)

JUDr. Ingrid Valachová, PhD.

notársky kandidát

Podobne ako v iných konaniach pred súdom, aj v konaní o dedičstve má maloletý účastník postavenie „slabšieho subjektu“, ktorého práva je potrebné chrániť. S ochranou najlepšieho záujmu dieťaťa sú úzko prepojené participačné práva dieťaťa a na účely zistenia najlepšieho záujmu dieťaťa musí byť v procese výkonu rodičovských práv a povinností súčinné i samotné dieťa. Participačnými právami dieťaťa rozumieme právo dieťaťa byť informované o veci, ktorá sa ho týka, právo dieťaťa vyjadriť svoj názor vo veci, ktorá sa ho týka, a právo dieťaťa byť vypočuté vo veci, ktorá sa ho týka. V prípade, že nebude vyhovelé názoru či prianiu dieťaťa, musí byť postup či rozhodnutie vo veci dieťaťa presvedčivo odôvodnené. Súd (súdny komisár) právny úkon maloletého schváli, ak je schválenie právneho úkonu v záujme maloletého dediča.

Úvod

Právna úprava zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporný poriadok (ďalej aj „CMP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, upravuje samotné postavenie maloletého vo viacerých svojich ustanoveniach. Podľa § 38 CMP: „Ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.“ Podľa § 116 CMP: „Ak sa to neprieči účelu konania, súd je povinný informovať o prebiehajúcom konaní maloletého, ktorý je s prihliadnutím na rozumovú a vôľovú vyspelosť schopný pochopiť jeho význam, a objasniť mu dôsledky súdneho rozhodnutia vo veci.“

Možnosť maloletého dieťaťa vyjadriť sa k prejednávanej veci a právo maloletého byť informovaný o priebehu konania sa uplatňujú aj v konaní o dedičstve, pričom vždy musí byť prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní súdu najlepším záujmom dieťaťa.

Záujem maloletého dieťaťa podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o rodine“ alebo „ZR“) je „prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- úroveň starostlivosti o dieťa,
- bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vôľ dieťaťa,

- názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.¹

Súčasťou rodičovských práv a povinností sú právo a povinnosť dieťa vychovávať, zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok. Tieto práva patria obom rodičom a pri ich výkone sú rodičia povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. V prípade, že jeden z rodičov nežije, je neznámy alebo ak nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, rodičovské práva a povinnosti vykonáva druhý z rodičov.

Maloletí majú v zmysle § 9 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Podľa § 8 OZ spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením 18. roku veku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva.

Spôsobilosť maloletého na právny úkon sa posudzuje vždy so zreteľom na povahu daného právneho úkonu, najmä či slúži na prospech maloletého. Dôležité je, okrem iného, skúmať, či tento právny úkon nenaruší sociálny či majetkový status maloletého.² Vzhľadom na majetkovú funkciu dedičského práva je dôležité venovať maloletým dedičom v konaní o dedičstve osobitnú pozornosť.

¹ Článok 5 ZR.

² Porovnaj uznesenie Krajského súdu Ústí nad Labem sp. zn. 10 Co 354/2002 z 18. 6. 2002.

UZNESENIE NAJvyššieho súdu SR SP. ZN. 3 CDO 157/2017 Z 11. 10. 2017 (R 21/2018) (PRÍPUSTNOSŤ DOVOLANIA A NEODKLADNÉ OPATRENIA)

Mgr. Tomáš Čentík
advokát

Dovolanie nie je podľa § 420 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého, bola podaná nadväzujúca žaloba.

Najvyšší súd SR sa v glosovanom rozhodnutí zaoberal procesnou situáciou, pri ktorej v priebehu konania vo veci samej žalobcovia podali aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. V danom prípade dospel k záveru, že pokiaľ súd prvej inštancie tomuto ich návrhu čiastočne vyhovel a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nie je potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodnutím vo veci samej v zmysle § 420 CSP, a zároveň uznesenie, ktorým odvolací súd v danom prípade potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, nie je (ani) rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí. Z tohto dôvodu považoval dovolací súd predmetné rozhodnutie za vylúčené z dovolacieho prieskumu a podané dovolanie odmietol ako procesne neprípustné. Predkladaná glosa má za cieľ polemizovať nad správnosťou tohto záveru a poukázať na do úvahy prichádzajúce protiargumenty.

Nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku došlo k viacerým koncepčným zmenám v právnej úprave dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Naďalej platí, že dovolaním možno napadnúť výlučne rozhodnutie odvolacieho súdu – reforma dovolania sa však dotkla toho, že pri tzv. vadách zmätočnosti došlo k limitácii rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné (došlo k zúženiu prípustného predmetu dovolania). Táto zmena priniesla aj odlišné pohľady na prípustnosť dovolaní proti rozhodnutiam o neodkladných opatreniach.

Podľa predošlej procesnej úpravy platilo, že dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré trpelo vadami zmätočnosti. Dovoláním tak bolo možné napadnúť aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.¹ Tento záver mal oporu aj v súdnej praxi, podľa ktorej proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie súdu prvého stupňa, nie je prípustné dovolanie z iných dôvodov, než sú uvedené

v § 237 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“).²

Civilný sporový poriadok zmenil prípustnosť dovolania v zmysle § 420 CSP v tom smere, že rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je prípustné dovolanie, rozdelil do dvoch kategórií, a to na rozhodnutia odvolacieho súdu (i) vo veci samej (potvrdzujúce a zmeňujúce rozsudky) a (ii) ktorými sa konanie končí (typicky rozhodnutia o zastavení konania, odmietnutí odvolania a pod.). Zrušovanie rozhodnutia odvolacieho súdu nie sú považované za rozhodnutia vo veci samej (nejde o skončenie vo veci samej, resp. konečné rozhodnutie o predmete sporu) ani za rozhodnutia, ktorými sa konanie končí.³ Rozdiel je teda v prípustnom predmete dovolania – pokiaľ predošlá procesná norma pripúšťala dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, nová právna úprava okruh týchto rozhodnutí zužuje.

Kľúčovým pre zodpovedanie, či je prípustné dovolanie podľa § 420 CSP⁴ proti uzneseniam o neodkladnom opatrení (potvrdzujúce, resp. zmeňujúce rozhodnutia odvolacieho súdu), je vyriešenie výkladovej otázky, či možno rozhodnutie o neodkladnom opatrení považovať za rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

Inštitút neodkladných opatrení upustil od pojmového znaku predbežnosti a dočasnosti, ako tomu bolo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (preto došlo aj k terminologickej zmene z predbežných opatrení na neodkladné opatrenia), pretože po nariadení neodkladného

¹ ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol. *Občiansky súdny poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 668.

² R 34/1995; uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 164/2009 z 12. 11. 2009; uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 326/2008 z 12. 3. 2009; uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 203/2014 z 24. 6. 2015.

³ R 19/2017 (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 236/2016 z 19. 1. 2017).

⁴ Prípustnosť dovolania prichádza do úvahy len podľa § 420 CSP, keďže § 421 ods. 2 CSP prípustnosť dovolania výslovne vylučuje.

S touto argumentáciou sa nemožno celkom stotožniť, pretože aj neodkladné opatrenie, hoci pôjde iba o dočasné opatrenie, môže spôsobiť vážnu ujmu na právach strán sporu, pričom táto ujma môže byť v momente úspechu vo veci samej (kedy sa ukáže nesprávnosť rozhodnutia o neodkladnom opatrení) nenapraviteľná. Z tohto dôvodu nie je celkom namieste rozlišovať procesné nesprávnosti (vady zmätočnosti) na pochybenia s nižšou a vyššou intenzitou. Ak totiž raz nie je napríklad daná právomoc súdu, tak nie

je podstatné, či súd vydal rozhodnutie o neodkladnom opatrení alebo rozhodnutie vo veci samej, pretože v oboch prípadoch ide o rovnako závažné fundamentálne pochybenie súdu.¹⁶

¹⁶ Glosa je formálne opravenou a doplnenou verziou príspevku publikovaného na internetovom portáli [ulpianus.sk](http://www.ulpianus.sk) – dostupné na: <http://www.ulpianus.sk/blog/pripustnost-dovolania-a-neodkladne-opatrenia/>.

UZNESENIE NAJvyššieho SÚDU SR SP. ZN. 3 CDO 80/2017 Z 26. 7. 2018 (NEPRIJATELNOSŤ OPT-OUT ROZHODCOVSKEJ DOLOŽKY)

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.

*Katedra občianskeho a obchodného práva
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave*

Rozhodcovská doložka nevyvoláva nerovnováhu medzi účastníkmi konania a nie je spôsobilá viesť k značnej procesnej nevýhode jednej z procesných strán, ak bola žalobcovi daná možnosť výberu medzi tým, či o vzájomných sporoch z úverovej zmluvy bude príslušný rozhodovať rozhodcovský súd alebo všeobecný súd, žalobca však možnosť výberu nevyužil a nevyznačením nesúhlasu v predznačenom políčku vyslovil súhlas s príslušnosťou rozhodcovského súdu na prejednávanie a rozhodovanie sporov v súvislosti so zmluvou o úvere a návrh rozhodcovskej zmluvy prijal.

Najvyšší súd sa v glosovanom uznesení vyjadril k otázke prijateľnosti rozhodcovskej doložky v adhéznej spotrebiteľskej zmluve medzi bankou a spotrebiteľom uzatvorenej v roku 2008. Spotrebiteľ ako žalobca sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že jej plnil na základe neprijateľnej podmienky, teda z neplatného právneho úkonu. Súčasťou úverovej zmluvy bolo totiž vyhlásenie spotrebiteľa, že prijíma návrh rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej vzájomné spory, ktoré medzi zmluvnými stranami vznikli v súvislosti s úverovou zmluvou, je príslušný prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní tam určený rozhodcovský súd. Zároveň bola žalobcovi daná možnosť vyznačením označeného políčka vyjadriť nesúhlas s uvedeným návrhom rozhodcovskej zmluvy, keď by vzájomné spory v súvislosti s úverovou zmluvou bol príslušný prejednať a rozhodnúť všeobecný súd (opt-out možnosť). Spotrebiteľ políčko nevyznačil. V konaní žalovaná banka uplatnila námietku nedostatku právomoci z dôvodu záväznej rozhodcovskej doložky. Okresný súd rozhodol, že právny základ nároku spotrebiteľa je daný, krajský súd rozhodnutie potvrdil.

Najvyšší súd ako súd dovolací skúmal otázku právomoci súdu podľa predpisov platných v čase podania dovolania (zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok) a posudzoval platnosť tejto rozhodcovskej doložky. Dospel k záveru, že rozhodcovská doložka nie je neprijateľnou podmienkou, je teda platnou a právomoc rozhodcovského súdu bráni všeobecnému súdu vec prejednať a rozhodnúť. Iné dôvody neplatnosti, zrejme, najvyšší súd vzhľadom na

okolnosti veci nemal dôvod skúmať a pozornosť nevenoval ani dôsledkom osobitnej úpravy rozhodcovských doložiek v zmluvách s bankou podľa § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Rozsudok krajského súdu zrušil a konanie zastavil.

Hoci sa hmotnoprávne predpoklady platnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy prijatím zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní podstatne zmenili¹ a rozhodnutie tak čo do výsledku nie je aplikovateľné na súčasný právny stav, napriek tomu stojí za pozornosť. Najvyšší súd sa vysporiadaava s niektorými otázkami, ktoré naďalej rezonujú v právnej obci, a indikuje aj určité problémy s uchopením pravidiel ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami. Podľa názoru autora tejto glosy má presvedčivosť glosovaného rozhodnutia najvyššieho súdu určité nedostatky, a to aj vo vzťahu ku kontrole neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

Ochrana pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách sa aplikuje vo viackrokovom teste. Ak odhliadneme od zisťovania toho, či sa zmluvná klauzula vôbec stala súčasťou zmluvného dojednanja (napr. otázka, či boli všeobecné obchodné podmienky riadne inkorporované, či

¹ Pozri § 3 zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov. K tomu podrobnejšie aj MASLÁK, M. *Zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 40 a nasl.